

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Existentia & subiectum libertatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

DISPUTATIO VI.

DE

Voluntario libero.

Voluntario in communi & genericè considerato, subnectimus præcipuam speciem ipsius, nempe voluntarium perfectum & liberum, actibus hominis proprium, cujus præliminaris notitia multum conducit ad expediendas difficultates in Tract. de gratia & merito occurrentes.

ARTICULUS I.

De existentia & essentia libertatis.

SUMMARIUM.

1. Triplex acceptio libertatis juxta oppositionem cum servitute, coactione, necessitate.
2. Quid indifferentia contrarietatis & contradictionis?
3. Quid indifferentia privativa & negativa?
4. Quid indifferentia potentialis & actualis?
5. Activa, non passiva indifferentia est de essentia libertatis.
6. Doctrina fidei de existentia liberi arbitrii.
7. Libertas est formaliter in sola voluntate.
8. In intellectu verò radicaliter.
9. Est formaliter etiam in actu voluntatis.
10. Libertas potentialis adequatè identificatur cum voluntate.
11. Nec minùs libertas actualis est adequatè intrinsicè actui voluntatis.
12. Et identificata cum illo.
13. Deducitur doctrina de actu dilectionis in Christo.
14. Vindicantur Bannez & Alvarez à calumniam.
15. Definitio libertatis.

§. I.

Acceptiones libertatis & indifferentia.

1. **N**omen libertatis triplici sensu accipitur. Primò prout opponitur servituti, sive civili, de qua loquuntur jura, sive morali servituti peccati, de qua 2. Petr. 2. Ille est servus peccati, qui facit peccatum. Et Rom. 6. Liberi a peccato servi facti estis justitiam. Secundò, prout opponitur coactioni ab extrinseco, quâ libertate gaudent omnes actus voluntatis elicit, quantumvis necessarii; siquidem omnes spontanei sunt & voluntarii. Tertiò propriè hoc loco accipitur, prout opponitur necessitati, sicquè essentialiter dicitur quendam indifferentiam ad actus, terminos, objecta contrariè (si est indifferentia, vel libertas contrarietatis, & quoad specificationem) opposita, ut amorem & odium, bonum & malum &c. vel ad terminos & objecta contradictoriè (si est indifferentia vel libertas contradictionis, & quoad exercitium) opposita, ut agere, non agere; amare, non amare.
2. Ipsa quoque indifferentia variè dividitur:

nam ut prætermittam modò insinuatam divisionem in indifferentiam contrarietatis & contradictionis, indifferentia aliquando est passiva, si sit indeterminatio ad aliquid recipiendum; aliquando activa, si ad aliquid agendum: aliquando partim activa, partim passiva, si sit utroque modo indeterminata uti voluntas humana respectu suorum actuum elictorum.

Secundò dividitur indifferentia in privativam, & negativam, quæ posterior aliquando etiam positiva, vel objectiva vocatur. Negative indifferens dicitur, quod ex se non magis est determinatum ad hoc objectum quàm ad illud, cui DEUS in priori signo rationis ante decretum creandi mundum, potest concipi negativè indifferens, eò quòd ex se non fit magis determinatus ad productionem quàm non productionem mundi. Privativa indifferentia dicitur carentiam utriusque actus oppositi, v.g. volendi, nolendi. Negativa verò consistit cum ipsomet actu.

Tertiò dividi potest indifferentia in potentialem & actualem. Potentialis incidit cum privativa, & dicitur puram potentiam sive actum primum indeterminatum ad actus oppositos. Indifferentia actualis (de qua potissima est difficultas) dicitur actuale exercitium liberi arbitrii ad alterutrum oppositum.

Si jam quæras: quanam indifferentia ex modo relatis sit essentialis libertati? paucis cum Alvarez lib. 12. de auxiliis, & com. Thom. respondet. Non passivam vel potentialem, sed activam & actualem, non privativam sed negativam, contradictionis non contrarietatis, ad ipsius essentia. Ratio est: Libertas, tanquam perfectio simpliciter simplex, formaliter & secundum suam essentiam reperitur in DEO: sed indifferentia passiva & potentialis non reperitur in DEO, velut ostendimus in Tract. de DEO: reperitur verò indifferentia negativa, activa, actualis, contradictionis. Ergò non illa sed ista est de essentia libertatis.

§. II.

Existentia & subjectum Libertatis.

Dari liberum hominis arbitrium, & ex illo actum liberum, non tantum prout oppo-

aitur coactioni, sed etiam necessitati, fides docet, definita in primis contra Stoicos & Manichaeos, inevitabili necessitatis fatalis jugo omnia subjicientes, in Concilio Bracharenfi r. c. 9. & contra Lutherum & Calvinum liberum arbitrium peccato Adami extinctum asserentes, in Trident. Sess. 6. can. 5. Fundamentum primum est S. Scripturae locis plurimis, ut Deut. 10. v. 19. Gen. 4. Eccl. 31. v. 10. &c.

Ratio est primò à priori: Voluntas tanquam potentia caeca sequitur ductum intellectus, ita ut si intellectus exhibeat omnimodum rationem boni (quod aequatum est voluntatis objectum) totum quoque trahat appetitum: si non exhibeat omnimodum, sed aliquam admixtam rationem mali, hoc ipso non trahit totum appetitum: atqui intellectus non repræsentat in objectis particularibus omnimodam rationem boni, cum nulla ex istis habeat necessariam connexionem cum bono in communi, & hoc ipsum experientia doceat: Ergò etiam voluntas circa nullum objectum particulare necessitatur.

Ratio est secundò à posteriori: si non daretur liberum arbitrium, nulla essent hominum merita vel demerita: sed consequens est absurdissimum, & contra omnem mortalium sensum, teste D. Augustino lib. de duab. anim. c. 11. Unde dicerem, neminem vituperatione, suppliciove dignum, qui id non faciat quod facere non potest. *Nomine ista cantant & in montibus Pastores, & in theatris Poetae, & indocti in circulis, & docti in Bibliothecis, & Magistri in scholis, & Antiquarii in sacris locis, & in orbe terrarum genus humanum.*

Porro liberum arbitrium seu libertas formaliter in sola voluntate, radicaliter verò reperitur in intellectu. Ratio primi est, quòd illi potentiae competit formalis libertas, quæ ex sua natura invenit in proprio objecto objectivam indifferentiam: sed hanc in suo objecto connaturali invenit voluntas, non autem intellectus; ergò. Minor probatur: Bonum contractum ad inferiora in particulari habet objectivam indifferentiam; eò quòd semper habeat admixtam rationem mali, etsi, quâ parte trahit, ex altera terreat appetitum. Sed voluntas per suos actus versatur circa bonum particulare & contractum: Ergò.

Adde, quòd nullibi magis respiciatur libertas, quam in electione, qui est proprius actus voluntatis; & quòd independenter ab actu & influxu voluntatis nullus actus denominationem liberi sortitur.

Ceterum, quòd libertas in intellectu formaliter reperiri non possit, Ratio est: quia objectum intellectus perfectè cognitum, non relinquit indifferentiam ad assensum, vel dissensum, vel utriusque omissionem. Aut enim objectum apparet omnino verum, aut falsum, aut dubium, aut probabile. Si omnino verum, intellectus est determinatus ad assensum: si plane falsum, est determinatus ad dissensum: si dubium, tunc hæret inter assensum & dissensum: si probabile, tunc ambiguitas intellectus tollitur per impulsum voluntatis. Radicaliter nihilominus indifferentia reperitur in intellectu: quia

voluntas tanquam caeca potentia non alia de causa fertur indifferenter in suum objectum, nisi quia illud ab intellectu partim sub ratione boni, ex quâ possit appeti, partim cum defectu bonitatis, ex quo respui possit, proponitur; ideoque formalis indifferentia voluntatis originatur & radicatur in judicio intellectus indifferenter proponente objectum.

Non autem minùs formaliter libertas reperitur in actu quàm in potentia voluntatis. Nam primò: Non minùs actus liber intrinsecè differt à necessario, quàm potentia libera intrinsecè differt à necessaria: ergò sicuti libertas est intrinseca potentiae, sic etiam actui. Secundò: Libertas divina est actui divino adæquatè intrinseca, ut dictum in 1. p: ergò etiam creata libertas in actu secundo est actui adæquatè intrinseca. Tertiò: In actu secundo debet relucere perfectio, quæ continetur in actu primo, ideoque, & actus potentiae necessariae habet intrinsecam necessitatem, & actus potentiae vitalis intrinsecam vitalitatem: ergò etiam exercitium actuale potentiae liberae quæ talis debet esse formaliter liberum.

§. III.

Entitas & definitio libertatis.

Hinc intelliges, libertatem potentialem & in actu primo aliud non esse, quàm virtutem & efficaciam electivam voluntatis ab ipsa realiter indistinctam, quæ in obliquo connotat objectivam judicii indifferentiam, tanquam radicem essentialem, ac proinde esse voluntati adæquatè intrinsecam. Ratio est, quia posita objectivâ rationis indifferentiâ, hoc ipso formaliter & secluso omni alio voluntati ab intrinseco competit independentia dominativa & electiva, ut possit vel per prosecutionem in illud tendere, vel illud fugiendo respicere; siquidem ipsius intrinseca proportio & capacitas à tali objecto non expletur: sed hæc dominativa & electiva independentia est ipsamet libertas: ergò.

Sed quid dicendum de libertate actuali, quæ videlicet reperitur in actibus elicitis voluntatis? Molina vult esse denominationem extrinsecam; Thomistæ communiter, esse perfectionem intrinsecam, quam multi in censum referunt entitatum modalium. Respondeo cum Gibbone disp. 9. dub. 4. esse perfectionem actui voluntatis adæquatè intrinsecam, & ab illo indistinctam, ita ut in recto dicat actum voluntatis, in obliquo verò connotet electivam & dominativam voluntatis efficaciam regulatam per judicium objectivè indifferens, ut ejus iste actus voluntatis potuisset absolute non poni.

Ratio est primò. Actus principii necessarii habet intrinsecam necessitatem, & actus potentiae vitalis habet intrinsecam vitalitatem, quia in actu secundo debet intrinsecè relucere perfectio, quæ continetur in actu primo: ergò ex eodem capite actus potentiae intrinsecè liberae habet intrinsecam libertatem.

Secundò. Non minùs actus liber intrinsecè differt à necessario, quàm potentia libera differt à necessaria: sed ista differt intrinsecè: ergò & ille.

G 3

Tertiò.